

Okta wiec Jan: Bibliografia wydawnictw szkolnych w Palestynie i we Włoszech 8. V. 1942 — 7. V. 1946. Bari 1946. 476 Sekcja Wydawnicza (dawn. Sekcja Wydawnicza 2 Korpusu) 8° s. nlb. 2, 53.

Sappok Gerhard: Verzeichnis des seit dem Herbst 1939 bis Ende 1942 in England und in den USA erschienenen Emigranten-Schrifttums. W: Gerhard Sappok: Polnische Wunschträume. Die Propaganda der Polen in England und in den USA unter besonderer Berücksichtigung ihrer Westausweitungspropaganda (1939—1942). Berlin 1943 Selbstverlag der Publikationsstelle 8° s. 128, tabl. IX.

[Na s. 125—128 bibliografia obejmuje 105 pozycji].

W. W. Hm.: Bibliografia harcerska. Londyn 1943 Naczelny Komitei ZHP 8° s. 12. — Biblioteczka Harcerska Nr 5.

Wolanin Alphonse S.: Polonica Americana. Annotated catalogue of the Archives and Museum of the Polish Catholic Union. Chicago 1950 Polish Roman Catholic Union of America, Archives and Museum 8° s. 295.

W związku ze słusznym uwzględnieniem przez autora także bibliografii rękopiśmiennych warto jeszcze przytoczyć takie 3 z tego samego zakresu:

Danilewiczowa Maria: Guide Bibliographique de la Pologne contemporaine.

[Rękopis przygotowany w 1940 r. do druku w Bibliotece Polskiej w Paryżu].

Polonica w części Francji nieokupowanej przez Niemców.

[Katalog opracowany w okresie II wojny z inicjatywy Polskiej YMCA, jeden egzemplarz znajduje się w Bibliotece Narodowej w Warszawie].

Ramsay Paulina C.: Bibliografia najnowszej historii polskiej.

[Przygotowana do druku kartoteka licząca ok. 4 000 pozycji w J. Piłsudski Institute of America for Research in the Modern History of Poland].

Obecne wydanie Bibliografii bibliografii polskich stanowić może, mimo wymienionych wyżej braków, prawdziwą chlubę Wydawnictwa Ossolineum, któremu należy się także wdzięczność za piękny, przejrzysty druk na dobrym papierze. Miejmy nadzieję, że szczegółowe jej recenzje napisane pod kątem widzenia innych dyscyplin ujawnią także pewne pominięte materiały, które w sumie pozwolą po pewnym czasie na wydanie trzeciej edycji bardziej zbliżonej do ideału kompletności.

Władysław Chojnacki

AMTLICHES GEMEINDE- UND ORTS-NAMENVERZEICHNIS DER DEUTSCHEN OSTGEBIETE UNTER FREMDER VERWALTUNG. Bearbeitet und herausgegeben von der Bundesanstalt für Landeskunde. Remagen. Band 1. Amtliches Gemeindeverzeichnis der Deutschen Ostgebiete unter fremder Verwaltung nad dem Gebietsstand am 1. 9. 1939 mit einem Gemeindeverzeichnis der von der Oder-Neisse-Linie und der polnisch-sowjetischen Verwaltungsgrenze in Ostpreussen durchschnittenen Kreise und Karten. 3. Auflage. Remagen 1955. Verlag der Bundesanstalt für Landeskunde 8° ss. X, 4 nlb., 176, mapy.

Powyższe wydawnictwo ma charakter urzędowy i — jak podaje przedmowa — winno się stać podręcznikiem niezbędnie potrzebnym władzom i instytucjom państwowym, a także przesiedleńcom oraz całemu społeczeństwu niemieckiemu. Ten pierwszy tom „Urzędowego spisu gmin i nazw miejscowości niemieckich terenów pozostających pod obcym zarządem” powinien zastąpić poprzednie wydawnictwa sprzed drugiej wojny światowej, które są zupełnie wyczerpane... Dwa dalsze tomy, mające m. i. zawierać dokładnie dane statystyczne do „utraconych terenów”, są w przygotowaniu, przybliżony jednak termin ich wydania nie został jeszcze podany. Cało-

ścią prac redakcyjnych wszystkich trzech tomów kieruje E. Meynen, dyrektor „Związkowego Instytutu Krajoznawczego” w Remagen.

Całość pierwszego tomu powyższego „Urzędowego spisu gmin...” podzielona została na 4 główne części, a mianowicie:

Cz. I. A. Systematische Übersicht über die Verwaltungsgliederung der Deutschen Ostgebiete unter fremder Verwaltung (Stand: 1. 9. 1939). Heutige Verwaltungszugehörigkeit der Deutschen Ostgebiete unter fremder Verwaltung. B. Systematisches Gemeindeverzeichnis. C. Alphabetisches Gemeindeverzeichnis. D. Verzeichnis der Namens- und Grenzänderungen und der Änderungen der Kreiszugehörigkeit der Gemeinden in der Zeit vom 1. 9. 1939—8. 5. 1945.

Cz. II. A. Beschreibung des Verlaufs der Oder-Neisse-Linie. B. Systematische Übersicht über die von der Oder-Neisse-Linie geschnittenen Kreise (Stand: 1. 9. 1939). C. Gemeindeverzeichnis der von der Oder-Neisse-Linie geschnittenen Landkreise mit Angaben über die Lage zur Oder-Neisse-Linie (Stand: 1. 9. 1939). D. Übersicht über die Wohnplätze, Gemeindeteile, Strassen und Plätze in den von der Oder-Neisse-Linie geschnittenen Gemeinden mit Angabe über die Lage zur Oder-Neisse-Linie. E. Alphabetisches Verzeichnis der Gemeinden in den von der Oder-Neisse-Linie geschnittenen Kreisen. Alphabetisches Verzeichnis der Wohnplätze und Gemeindeteile in den von der Oder-Neisse-Linie geschnittenen Gemeinden.

Cz. III. A. Beschreibung des Verlaufs der polnisch-sowjetischen Verwaltungsgrenze in Ostpreussen. B. Systematische Übersicht über die von der polnisch-sowjetischen Verwaltungsgrenze in Ostpreussen geschnittenen Kreise (Stand: 1. 9. 1939). C. Gemeindeverzeichnis der von der polnisch-sowjetischen Verwaltungsgrenze geschnittenen Kreise mit Angaben über die Lage zu dieser Grenze (Stand: 1. 9. 1939). D. Übersicht über die Wohnplätze und Gemeindeteile in den von der polnisch-sowjetischen Ver-

waltungsgrenze in Ostpreussen geschnittenen Gemeinden mit Angaben über die Lage zu dieser Grenze. E. Alphabetisches Verzeichnis der Gemeinden in den von der polnisch-sowjetischen Verwaltungsgrenze in Ostpreussen geschnittenen Kreisen. Alphabetisches Verzeichnis der Wohnplätze und Gemeindeteile in den von der polnisch-sowjetischen Verwaltungsgrenze geschnittenen Gemeinden.

Cz. IV. A. Systematisches Verzeichnis der Namens- und Bestandsänderungen von Gemeinden in der Zeit vom 1. 1. 1934 — 31. 8. 1939. B. Alphabetisches Verzeichnis der Namens- und Bestandsänderungen von Gemeinden in der Zeit vom 1. 1. 1934 — 31. 8. 1939.

Całość tekstu zamykają uzupełnienia do powyższego tomu. Trzy luźne mapy zawierają nast. tematy: 1. Karte der Verwaltungsgrenzen von Deutschland in den Grenzen von 1937, ostl. Blatt. 1:1.000.000, 2. Karte des Verlaufs der polnisch-sowjetischen Verwaltungsgrenze in Ostpreussen, 1:300.000, 3. Karte des Verlaufs der Oder-Neisse-Linie in ihren nördlichsten Teilen, 1:300.000.

Celowo zostały wymienione wszystkie rozdziały omawianej książki, aby pokazać „ogrom” prac dokonanych przez wspomniany instytut w Remagen. A samo już wyliczenie poszczególnych rozdziałów więcej znaczy aniżeli najdokładniejsze streszczenie, przynajmniej w tym wypadku. Najpikantniejszym jest m. i. fakt dalszego posługiwania się wydawców pojęciem „Preussen”. Otóż u nich nadal istnieje państwo pruskie z 15 rejencjami, w których znajdują się 63 powiaty, setki miast i tysiący gmin, ba, nawet z tysiącami ulic o brzmieniu niemieckim, przeważnie czysto hitlerowskim. Wydawcy uwzględnili w tym tomie wszelkie „chrzty” prusko-hitlerowskie z lat 1934—1936, przeprowadzone w miejscowościach na Śląsku, Pomorzu, Warmii i Mazurach. W każdym bądź razie zadziwia nas pracowitość i dokładność autorów tego tomu, albowiem żaden, nawet najdrobniejszy szczegół nie uszedł

ich uwagi. Jedno jeszcze należy obiektywnie przyznać, mianowicie to, że wydawcy w poszczególnych rozdziałach nie wyszli poza teren Rzeszy według stanu na 31. 12. 1937 r., a więc nie „anektowali” tych terenów, które wówczas do Rzeszy nie należały.

Omawiany tom można by nawet uwa-

żyć za względnie pożyteczny (a przynajmniej mogłaby się nim posługiwać strona polska), gdyby nie to, że istotnym jego celem jest pełnienie „służby” w interesie polityki rewizjonistycznej, którą to „służbę” ubiera się w szatę potrzeb administracji publicznej.

Franciszek Szymiczek